

Hälso- och sjukvård
Henrik Wahlström

Hälso- och sjukvårdsnämnden
HSN/2036/2025
2026-01-29

Åtgärder som får kortsiktig ekonomisk effekt

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde 4 november 2025 (§156) att ge regiondirektören i uppdrag att till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslå nya åtgärder som får kortsiktig ekonomisk effekt.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har löpande arbetat med åtgärder för såväl kortsiktig som långsiktig ekonomisk effekt, och ett stort antal ärenden har hanterats (se bilagd sammanställning). Vid nämndens sammanträde 20 november 2025 (§139, HSN/1895/2025) noterats att nämndens kvarvarande manöverutrymme avseende åtgärder som inte innebär negativa konsekvenser för patienter och medarbetare är mycket litet. Det gap som finns mellan (av i hälso- och sjukvårdslagstiftning definierat) behov av vård, och nuvarande ekonomiska ramar kan inte slutas utan påtaglig påverkan på förutsättningarna för säker vård och god arbetsmiljö. Detta innebär också att antalet kvarvarande möjliga åtgärder för kortsiktig ekonomisk effekt är förhållandevis få.

Utöver vad som hanterats i ärenden i nämnden sker inom förvaltningsområdet många parallella insatser som syftar till att effektivisera verksamheten. Dessa initiativ hanteras inom tjänstemannaorganisationens mandat. När så krävs eskaleras frågor till nämnden för information eller beslut. Som exempel på detta kan nämnas informationsärendet Återrapport översyn av flygtransporter med fokus på sekundärtransporter (HSN/969/2025), vilket planeras hanteras vid nämndens sammanträde i februari 2026.

Insatserna kan också illustreras med åtgärder relaterade till slutenvård. Exempelvis kan nämnas att det inom område kirurgi under en tid har funnits särskilda vårdplatser för patienter med övervakningsbehov. Dessa har haft en högre bemanningstäthet än andra vårdplatser och har behövts för att trygga upp situationen i efterdyningarna av det stora behov av inhyrd bemanning som funnits inom divisionen. Nu när kompetensen i den egna personalstyrkan stärkts har platserna nu avvecklats, vilket också ger en positiv ekonomisk effekt. I sammanhanget ska det noteras att Region Jämtland Härjedalen ligger under det helårsriktvärde för disponibla vårdplatser, samt över riktvärdet för genomsnittlig belägningsgrad som Socialstyrelsen räknat fram. Det pågår kontinuerligt insatser för att öka möjligheterna att bedriva vård med ytterligare färre slutenvårdsplatser än vad staten önskar.

Ett annat exempel är vaccination av små barn. Unger många år har barn- och ungdomssjukvården belastats av många slutenvårdstillfällen till följd av RS-virus hos små barn, under deras första levnadsår. Region Jämtland Härjedalen beslutade, liksom övriga regioner, att erbjuda vaccin till barn födda efter 10 september 2025. Kostnaden per dos är förhållandevis hög, men då RS-virus drabbar små barn hårt och kan leda till intensivvårdsbehov utanför regionen har kostnaden varit motiverad. Svårt RS-sjuka barn kan behöva intensivvård till en kostnad på över en miljon kronor per vårdtillfälle. Det är ännu för tidigt att utvärdera den nu pågående RS-säsongen, men hittills har färre fall registrerats både nationellt och vid Östersunds sjukhus.

Inom den psykiatriska vården utgör ADHD en stor del av patientflödet. I samband med att ett nationellt vård- och insatsprogram för ADHD tagits fram behöver Region Jämtland Härjedalen nu genomföra en gapanalys för att identifiera vilka lokala insatser som är lämpliga att vidta. Programmet som sådant innehåller delar som kan leda till minskade kostnader. Arbetet har kanaliserats genom Kunskapsstyrningsorganisationen och nyligen beslutade hälso- och sjukvårdsledningen att en lokal arbetsgrupp (LAG) ska inrättas i ärendet. Detta arbetssätt är vedertaget och innebär att systematisering sker, vilket anses fungera väl i syfte att lägga grunden för kloka förändringar. För att ytterligare dra nytta av Kunskapsstyrningsorganisationen planeras uppdraget till de lokala programområden (LPO) förtydligas avseende utmönstring av så kallad lågvårdevård. När sådan utmönstring sker frigörs tid för andra vårdinsatser.

Arbetet med produktions- och kapacitetsstyrning (PKS) syftar till att öka hälso- och sjukvårdens kapacitet genom ändamålsenliga arbetssätt. Insatserna har pågått med dedikerade resurser sedan våren 2025, men redan tidigare har insatser riktade mot operationsflöden gjorts. Detta har lett till färre antal väntande till operation och att fler flöden närmar sig köfrihet även enligt vårdgarantin. Genom att arbetet varit fruktsamt noteras en risk att det blir svårare att nå upp till kraven för kommande prestationsbaserade statsbidrag. Därtill innebär det ekonomiska läget att förbättringstakten nu måste mattas av.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har i sin *Plan med budget 2026* antagit en åtgärdsplan för ekonomi i balans. I denna är minskning av inhyrd bemanning och att inte öka personalkostnader två tunga aktiviteter. Dessa omfattar tillsammans 175 miljoner kronor under 2026. Inom divisionerna pågår nu arbete för att verkställa åtgärdsplanen, och som exempel kan nämnas att det föregår särskild prövning inför anställningar och avrop av inhyrd bemanning. Utifrån att tidigare beslut om särskild prövning löper ut 2026-03-31 finns dock anledning att ta ställning till dess förlängning.

Regiondirektörens förslag

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden noterar informationen.
2. Regiondirektören får i uppdrag att fortsätta process för särskild prövning av samtliga avrop av hyrbemanning för perioden april till och med juni 2026
3. Regiondirektören får i uppdrag att fortsätta process för särskild prövning av alla anställningar inom samtliga yrkeskategorier inom hälso- och sjukvården för perioden april till och med juni 2026.

I tjänsten

Sara Lewerentz
Regiondirektör

Anna Granevärn
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Utdrag till

Regionstyrelsen, regiondirektören, hälso- och sjukvårdsdirektören, divisionschefer, hälso- och sjukvårdsdirektörens närstöd